

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 8ον - ΑΡΙΘΜ. 161

1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1977

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Μία συνέντευξις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου..... 2
- Ἐνημερωτικαὶ ἐπισκέψεις τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλιηδόνοιο κ. Μελίτωνοιο..... 5
- Πρώτη Πανορθόδοξοις Ἐγκύκλιος εἰς Η.Π.Α. 6
- Ὁρθόδοξοις θεολογία καὶ πνευματικότητις εἰς Δυτ. Εὐρώπηνη..... 6

ΟΡΘΟΔΟΞΟΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- Ἡ Ρουμανική Ὁρθοδοξία καὶ ἡ συμβολή της εἰς τόν Εὐρωπαϊκόν πολιτισμόν 7

ΟΡΘΟΔΟΞΟΙΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ13

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΤΕΛΕΓΡ. ORTHODOXIA-GENÈVE * ΤΕΛ. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSUY, 1292 CHAMBÉSUY-GENÈVE, SUISSE

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστιας της περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευόμενας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μέ ἀπλήν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεωο.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ- Μία συνέντευξις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου.

Εἰς τό τεῦχος 1 τοῦ Ἰανουαρίου 1977 τῶν "Λουθηρανικῶν Μηνιαίων Τετραδίων" (Lutherische Monatshefte) δημοσιεύεται συνέντευξις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρός ἀπεσταλμένον τοῦ ὡς ἄνω περιοδικοῦ ἀφορῶσα εἰς τήν σημερινήν κατάστασιν τῆς Χριστιανοσύνης καί τῆς θέσεως ἐν αὐτῇ τῆς Ὁρθοδόξιας. Εἰσαγωγικῶς τό περιοδικόν ἐξαίρει τήν σημασίαν τῶν ἀπόψεων, τὰς ὁποίας διατυπώνει ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, τονίζον ὅτι αὗται προέρχονται ἀπό ἓνα ἐκ τῶν πρώτων ἐκπροσώπων τῆς Χριστιανοσύνης, ἐντός δέ τῶν πλαισίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπό τόν πρῶτον μεταξύ πλειόνων ἴσων μεταξύ των Πατριάρχων. Ἡ συνέντευξις, εἰς τὰ κύρια σημεῖα της, ἔχει ὡς ἀκολούθως :

Ἑρώτησις : Πῶς κρίνετε, Παναγιώτατε, ἐν ἔτος μετά τήν Γενικήν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τό οἰκουμενικόν κλίμα ;

Ἀπάντησις : Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἔχει χαρακτηρίσει τήν Γενικήν Συνέλευσιν τῆς Ναϊρόμπης ὡς μίαν τῶν ἐπιτυχεστέρων Συνελεύσεων. Εἶναι ὅμως εἰσέτι πολύ ἔνωρίς, μόλις ἐν ἔτος κατόπιν, διά νά ἐκτιμηθῇ τό κλίμα, τό ὁποῖον ἀνέκυψε, ἐξ αὐτῆς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, μετέχομεν εἰς τήν ἀσφαλῆ ἐλπίδα, ἡ ὁποία διετυπώθη ἐκεῖ καί ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ : ὅτι ἡ οἰκουμενική κίνησις καί τὰ ὄργανα αὐτῆς θά συντελέσουν ἀποφασιστικῶς εἰς τὰς προσπάθειας τῶν Ἐκκλησιῶν νά προωθήσουν τὰς μεταξύ των ἀδελφικὰς σχέσεις καί τήν ἐνότητά των.

Ἑρώτησις : Οἱ προκάτοχοί σας ἐκήρυξαν τήν "Οἰκουμένην τῆς ἀγάπης". Ποῖον θά πρέπει νά εἶναι, μετά μίαν 50ετῆ οἰκουμενικήν ἱστορίαν, τό σύνθημα τοῦ μέλλοντος ;

Ἀπάντησις : Ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία ἐκηρύχθη εἰς τό παρελθόν, δέν ἔπρεπε ἀναμφιβόλως νά θεωρηθῆ ὡς χωρισμένη ἀπό τήν ἀλήθειαν. Σήμερον κινούμεθα ἀπό τόν διάλογον τῆς ἀγάπης ὡς τῆς ἀπαραιτήτου βάσεως καί προϋποθέσεως πρὸς τόν διάλογον τῆς ἀληθείας, τόν θεολογικόν διάλογον. Τό σύνθημα τοῦ μέλλοντος θά πρέπει, ἐπομένως, νά εἶναι : "διάλογος ἐν τῇ ἀληθείᾳ". Κατά τά λοιπά ὅμως δέν ὑπάρχει, ὅπως ὀρθῶς παρατηρήθη, μεταξύ τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης καί τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μία σαφῆς διαχωριστική γραμμή. Διά μέσου τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καί τοῦ ἐν ἀγάπῃ διαλόγου ἡμῶν θεολογοῦμεν ἢ, ἄλλως, οἰκοδομοῦμεν θεολογικῶς.

Ἐρώτησις : Ἐπιθυμεῖτε μίαν ἰσχυροτέραν συμμετοχήν τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τήν Οἰκουμενικήν κίνησιν; Ἀναμένετε ἀπό αὐτήν, ὅτι αἱ ὀρθόδοξοι τάσεις θά γίνουν καλλίτερα ἀποδεικταί ;

Ἀπάντησις : Ναί. Ἐπιθυμοῦμεν μίαν ἰσχυροτέραν συμμετοχήν τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τήν Οἰκουμενικήν κίνησιν, καί ἰδιαιτέρως εἰς τόν ἐπίσημον θεσμόν αὐτῆς, τό Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, διότι πιστεύομεν, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δύναται πολλά νά προσφέρῃ εἰς τόν διαχριστιανικόν διάλογον. Εἰς αὐτό ἄλλωστε ἀπέβλεπε καί τό Μήνυμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῇ 25ετηρίδι τοῦ Π.Σ.Ε. Ἐκεῖ ὑπεγραμμίζοντο, ἀπό ὀρθοδόξου ἐπόψεως, τά ὑπάρχοντα αἰτήματα. Τό κείμενον τοῦ Μηνύματος τούτου ἔγινε, ὡς γνωστόν, δεκτόν μέ εὐμένειαν ἀπό ὀλόκληρον τόν χριστιανικόν κόσμον. Ἀναμφιβόλως ἀπόκειται εἰς τούς Ὁρθοδόξους, καί εἰς τήν ἰσχυροτέραν συμμετοχήν των εἰς τό Π.Σ.Ε., νά γίνῃ ἡ δραστηριότης των περισσότερο γόνιμος. Ἰδίως ἡ συμμετοχή ἑνός ἀριθμοῦ Ὁρθοδόξων εἰς τό ἐπιτελεῖον τοῦ Π.Σ.Ε. θά βοηθήσῃ ὥστε τά ὑπ'αὐτοῦ ἐκδιδόμενα κείμενα νά λαμβάνουν περισσότερο ὑπ'ὄψιν τήν ὀρθόδοξον ἀνατολικήν παράδοσιν καθιστάμενα οὕτω ὀλιγώτερον μονομερῶς προτεσταντικά.

Ἑρώτησις : Εἶναι σήμερον σημεῖον ἀντιλεγόμενον κατὰ πόσον εἰς τό Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν ἡ ἀναζήτησις τῆς θεολογικῆς ἀληθείας καί ἡ κοινωνική ἢ οἰονεῖ πολιτική πρᾶξις ἐξισορροποῦνται ἱκανοποιητικῶς. Συμμερίζεσθε τήν κριτικήν, ἡ ὁποία διετυπώθη, ὅτι, ἐκ τῶν δύο, ἡ θεολογία ὑστερεῖ;

Ἀπάντησις : Μάλιστα. Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἔχει ἐπανειλημμένως τονίσει, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον νά ἀναπτυχθοῦν ἐν ἰσορροπία ἀφ' ἐνός μὲν αἱ προσπάθειαι διὰ τήν ἀνεύρεσιν καί ἐκθεσιν τῆς θεολογικῆς ἀληθείας καί τῆς ἐνότητος ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ἀφ' ἐτέρου δέ αἱ κοινωνικαί καί λοιπαί δραστηριότητες πρὸς ὄφελος τῆς χειμαζομένης ἀνθρωπότητος τῆς ἐποχῆς μας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ θέσις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐναντι τῆς σήμερον παρατηρουμένης ἐντός τοῦ Π.Σ.Ε. τάσεως γίνεται ἀντικείμενον ἐξετάσεως εἰς τὰς προπαρασκευαστικὰς συζητήσεις διὰ τήν μέλλουσαν πανορθόδοξον Σύνοδον.

Ἑρώτησις : Ὑπάρχουν εἰς τὰ θέματα τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων σοβαραὶ διαφοραὶ γνώμων μεταξὺ ὑμῶν καί τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὰς Ἀνατολικὰς χώρας ;

Ἀπάντησις : Δέν ὑπάρχουν διαφοραὶ γνώμων μεταξὺ μας, διότι ὅλοι ἡμεῖς εἴμεθα Ὀρθόδοξοι καί ἡ διδασκαλία τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι μία. Πιστεύομεν καί διακηρύττομεν ὡς Ὀρθόδοξοι, ὅτι ὁ Χριστός ἐνώνει καί ἐλευθερώνει τοὺς ἀνθρώπους.

Ἑρώτησις : Πόσον κοντά σας εὐρίσκεται ἡ Ρώμη ; Πόσον κοντά σας ἡ Γενεύη ;

Ἀπάντησις : Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη δέν δύναται νά μετρηθῇ μέ τό μέτρον τῶν ἀποστάσεων. Οἱ μεγάλοι ἐκκλησιαστικοὶ θρόνοι εἶναι πόλοι ἔλξεως καί ὄχι ὄρια ἀποστάσεως. Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον πιστεύει στερρῶς ὅτι ἐλκύει καί ὅτι ἀφίνει νά ἐλκυσθῇ ἀπό τὰ διάφορα χριστιανικά κέντρα, πρὸς τὰ ὁποῖα ἐκτείνει τήν ἀπεριόριστον ἀγάπην του καί ἀπλώνει τήν χεῖρα του διὰ νά συνεργασθῇ μετ' αὐτῶν.

Ἡ Α.Θ.Π. διηυκρίνησεν ἐπίσης, ὅτι, ἐπὶ τοῦ παρόντος, δέν ἀντιμετωπίζει, ἔνεκα φόρτου ἐργασίας, τό ἐνδεχόμενον νά ταξιθεύσῃ εἰς τό ἐξωτερικόν, "καίτοι", ὡς εἶπεν, "θά ἦτο δι' ἡμᾶς μία μεγάλη χαρά νά ἐπισκεφθῶμεν τόν ἀγαπητόν ἡμῶν ἀδελφόν Πάπαν Παῦλον τόν Στ', ὁ ὁποῖος εἶναι πάντοτε παρών εἰς τάς προσευχάς μας".

- Ἐνημερωτικά ἐπισκέψεις τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλιηδόνοιο κ. Μελίτωνοιο.

Ὁ σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλιηδόνοιο κ. Μελίτων, κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί ὑπό τήν ἰδιότητα αὐτοῦ ὡς Προέδρου τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεωο ἐπεσκέφθη τήν 18 Ἰανουαρίου, συνοδευόμενος ὑπό τοῦ Γραμματέωο ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου σεβ. Μητροπολίτου Τρανουπόλεωο κ. Δαμασκηνοῦ, τόν Γεν. Γραμματέα τῆς ἐν Γενεύῃ ἐδρευούσης Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας Δρα Μάου. Τοῦτον ἐνημέρωσεν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεωο τῆς Διασκέψεωο, ἰδιαιτέρωο δέ ἐκείνης, συμφώνωο πρόο τήν ὁποίαν δέον "ὅπωο συσταθῆ ὁμοία ὡο καί διὰ τοῦο ἄλλοιο θεολογικοῦο διαλόγουο διορθόδοξοο Ἐπιτροπή πρόο προετοιμασίαν ἀπό Ὁρθόδοξοο πλευρᾶο ἐπισήμουο θεολογικοῦο διαλόγουο μετὰ τῶν Λουθηρανῶν καί γένωονται, ὡο ἐν παρομοίαιο περιστάσεοιο, ὅλα τά σχετικὰ πρόο συγκρότηοιο τῆο διορθόδοξοο ταύτηο Ἐπιτροπῆο".

Ἀνάλογοιο ἐπίσκεψιν ἐπραγματοποίηο ὁ σεβ. Μητροπολίτης Χαλιηδόνοιο τήν 20 Ἰανουαρίου καί εἰο τό ἐν Φραγκφούρτη Γραφεῖοιο Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεωο τῆο Εὐαγγελικῆο Ἐκκληοίας τῆο Γερμανίας. Ἐπὶ τῆ ἐύκαιρίᾳ ταύτη ὁ Πρόεδροο τοῦ Γραφείου τοῦτοιο Δρ Χάϊντς Ἰωακείμ Χέλντ ἐνεχείρισεν εἰο αὐτόν ὡο τόν "ὑψηλόιο ἀντιπρόσωποιο τῆο Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεωο, Νέας Ρώμηο, κ. Δημητρίου Α'" ἐπιστήθιοιο Σταυρόν "ὡο σύμβολοιο τῶν βαθειῶν χριστιανικῶν σχέσεωο τῆο Εὐαγγελικῆο

Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας μετά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τῇ προσπάθειά πρός πλήρη ἐνότητα ἀπάντων τῶν εἰς Χριστόν πιστευόντων".

- Πρώτη Πανορθόδοξος Ἐγκύκλιος εἰς Η.Π.Α.

Ἐπ'εὐκαιρίᾳ τῆς λήξεως τοῦ 1976, κατά τό ὁποῖον ἐωρτάσθησαν τά 200 ἔτη ἀπό τῆς κηρύξεως τῆς Ἀνεξαρτησίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἡ Μόνιμος Σύνοδος τῶν ἐν Ἀμερικῇ Κανονικῶν Ὁρθόδοξων Ἐπισκόπων (SCOBA), συνελθοῦσα ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰακώβου, ἀπηύθυνε πρός ἅπαντας τοὺς σεβασμίους ἱεράρχας, ἀφωσιωμένους ποιμένας καί πιστοὺς τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας Ἐγκύκλιον, εἰς τήν ὁποίαν ἐξαίρεται ἡ συμβολή τῶν Ὁρθόδοξων πρωτοπόρων μεταναστῶν εἰς τήν πνευματικὴν καί ὑλικὴν πρόοδον τῆς ὑπερατλαντικῆς Κοινοπολιτείας. Ἡ Ἐγκύκλιος αὕτη ἀποτελεῖ τήν πρώτην πανορθόδοξον τοιαύτην εἰς τήν ἱστορίαν τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ὁρθοδοξίας.

- Ὁρθόδοξος θεολογία καί πνευματικότης εἰς Δυτ. Εὐρώπην.

Μεταξύ 28 Μαρτίου καί 10 Ἀπριλίου, ὅπως κάθε ἔτος, τό Οἰκουμενικόν Ἰνστιτοῦτον τοῦ Bossey ὀργανώνει ἐν σεμινάριον ἐπί τῆς ὀρθόδοξου θεολογίας καί τῆς ἀνατολικῆς πνευματικότητος. Τό σεμινάριον θά περιλάβῃ μίαν ἐβδομάδα σπουδῶν καί μίαν ἐβδομάδα συμμετοχῆς εἰς τήν ὀρθόδοξον λειτουργικὴν καί εὐχαριστιακὴν ζωὴν, συμπίπτουσιν μέ τήν ὀρθόδοξον Μεγάλην Ἐβδομάδα. Ἐν προκειμένῳ οἱ μετέχοντες εἰς τό σεμινάριον μέλλουν νά ἐπωφεληθοῦν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ὁρθόδοξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς Σαμπεζύ.

Ὅμοίως, τό "Ἀνατολικόν Ἰνστιτοῦτον τοῦ Ρέγιενσμπουργκ", ἰδρυθέν τό παρελθόν ἔτος ὑπό τῆς Γερμανικῆς Διασκέψεως Ἐπισκόπων πρός τόν σκοπὸν τῆς παροχῆς στέγης καί περιθάλψεως εἰς τοὺς Ὁρθο-

δόξους ὑποτρόφους εἰς Δυτ.Γερμανίαν, ὀργανώνει ἅπαξ τοῦ μηνός μία λειτουργίαν, ἕνα ἑσπερινόν ὡς καί μίαν ὀμιλίαν μέ θέμα σχετικόν πρός τήν οἰκουμενικήν κίνησιν ἢ τήν ἀνατολικήν πνευματικότητα. Εἰς τάς ἐκδηλώσεις ταύτας μετέχουν Ὀρθόδοξοι, Ρωμαιοκαθολικοί καί Προτεστάνται, ἐνδιαφερόμενοι διά τόν ἀνατολικόν Χριστιανισμόν.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- Ἡ Ρουμανική Ὀρθοδοξία καί ἡ συμβολή της εἰς τόν Εὐρωπαϊκόν πολιτισμόν (ὀμιλία τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος).

Ὡς ἀνήγγειλεν ἡ "Ἐπίσκεψις" εἰς τό προηγούμενον (ὑπ' ἄρ. 180) τεῦχος της, ὁ σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναγορεύσεως αὐτοῦ εἰς Διδάκτορα τιμῆς ἔνεκεν ὑπό τῆς Πανεπιστημιακῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βουκουρεστίου, ὠμίλησεν ἐπί τοῦ θέματος : "Ἡ συμβολή τῆς ρουμανικῆς σκέψεως διά τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τήν διαμόρφωσιν τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν τῆς Εὐρώπης". Ἡ "Ἐπίσκεψις" δημοσιεύει σήμερον τά χαρακτηριστικώτερα ἀποσπάσματα τῆς ὀμιλίας αὐτῆς :

"Ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἱστορίας καί ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῆς συγχρόνου πραγματικότητος, πληροφορούμεθα καί διαπιστοῦμεν τήν ἰδιαζούσαν παρουσίαν καί προσφοράν τῆς ρουμανικῆς σκέψεως εἰς τόν πολιτιστικόν χῶρον τῆς Εὐρώπης καί γενικώτερον τῆς Δύσεως.

Συγχρόνως διαπιστοῦμεν, ὅτι εἰς τὴν διαμόρφωσιν, ἐξέλιξιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ρουμανικῆς σκέψεως καὶ καλλιερ-
γείας (culture) πρωτεύοντα καὶ θεμελιώδη ρόλον διεδρα-
μάτισεν ἡ Ὁρθοδοξία τοῦ Ρουμανικοῦ λαοῦ, εἰς τρόπον
ᾧστε νά δύναται νά λεχθῆ, ὅτι ἡ οἰαδήτις ὑπηρεσία καὶ
συμβολή τῆς ρουμανικῆς σκέψεως εἰς τὰς πνευματικὰς καὶ
πολιτιστικὰς ἀξίας τῆς Εὐρώπης φέρει τὴν χαρακτηριστικὴν
σφραγιδα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Δέν πρόκειται ἐδῶ νά ἀσχοληθῶ μέ ιστορικὰς λεπτομε-
ρείας, κομίζων γλαῦκα εἰς Ἀθήνας. Θά περιορισθῶ εἰς
ᾠρισμένα μόνον ιστορικὰ γεγονότα ἀποφασιστικῆς σημασίας,
τὰ ὅποια ἀποτελοῦν ὀρόσημα εἰς τὴν ἀνέλιξιν τῆς ρουμανικῆς
καλλιεργείας (culture) ἐνδορουμανικῶς καὶ πρὸς τὰ ἔξω.

Ἡ ὅλη ὑπόθεσις ἐκκινεῖ ἀπὸ τοῦ ἰδιομόρφου γεωγραφι-
κοῦ χώρου, ὅπου, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ιστορίας του, ζυμοῦ-
ται, σχηματίζεται καὶ ὁλοκληροῦται εἰς ἓν ὅλον τὸ Ρουμα-
νικόν Ἔθνος. Ὁ γεωγραφικὸς αὐτὸς χώρος προσφέρεται ὡς
ἓν κεντρικόν σημεῖον εἰς τὴν διασταύρωσιν Ἀνατολῆς καὶ
Δύσεως, ὃ δέ λαὸς ὃ ὅποιος τὸν κατοικεῖ συγκεντρώνει αὐτό-
χθονα δακικο-ρουμανικά λατινικά στοιχεῖα καὶ ἀνατολικὰ
τοιαῦτα διὰ τῶν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας ἀποίκων. Εἰς τὰ δύο
ταῦτα προστίθεται καὶ τρίτον πνευματικόν στοιχεῖον, τὸ
σλαυικόν, τὸ ὅποιον ὁμως ἐν τῇ τελευταίᾳ ἀναλύσει του φέ-
ρει τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῶν Ἱεραποστόλων τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου,
τῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, αἱ ὅποια συνοψίζονται εἰς δύο
λέξεις: χριστιανικὴ πίστις τῆς ἀνατολικῆς παραδόσεως, ἥτοι
Ὁρθοδοξία, καὶ πολιτισμὸς διὰ τῆς καλλιεργείας τῆς αὐτο-
συνειδησίας τῶν λαῶν καὶ τῆς ἐμφανίσεως, μορφοποιήσεως
καὶ ἀναπτύξεως τῶν ἰδίων αὐτῶν χαρισμάτων.

Τοιουτοτρόπως ὁ Δούναβις, τὰ Καρπάθια καί αἱ Τρανσυλβανικαί ἄλπεις μετατρέπονται βαθμιαίως εἰς διαβάσεις ἰδεῶν καί παραδόσεων ἐξ ἀνατολῶν, δυσμῶν καί βορρᾶ, τὰς ὁποίας ὁ δυναμικός ρουμανικός λαός ἐκλεκτικῶς συγχωνεύει καί ζυμοῖ μέ ζύμην τό ἴδιον ἐγγενές δαιμόνιον καί δημιουργεῖ ἓν ἰδιόμορφον ρουμανικόν ἦθος, μίαν ἰδίαν πνευματικὴν προσωπικότητα, τῆς ὁποίας κύριον χαρακτηριστικόν εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία, χαρακτηριστικόν, τό ὁποῖον κατά τήν πορείαν τοῦ λαοῦ τούτου διά μέσου τῆς ἱστορίας διακρίνεται ὡς δύναμις ἐνοποιός αὐτοῦ καί δημιουργική καί ὡς ἔκφρασις τοῦ πνευματικοῦ του πολιτισμοῦ.

Ὁ πολιτισμός οὗτος, ὁ ὁποῖος εἶναι μία "συμφωνία" τῆς "cultus" καί τῆς "cultura" δέν εἶναι ρωμαϊκός, οὔτε ἑλληνικός, οὔτε σλαυικός, εἶναι ρουμανικός· μία ἰδιότυπος καί ἀδιαχώριστος σύνθεσις τῆς δακικο-ρομανικῆς ἐθνικῆς μήτρας καί τῆς ἐξ ἀνατολῶν ὀρθοδόξου πίστεως.

Εἰς τόν ἱστορικόν χώρον, ἡ σύνθεσις αὕτη ἀνάγει, βεβαίως, τὰς ἀρχάς της εἰς τόν ἐκχριστιανισμόν τοῦ γεωγραφικοῦ τούτου χώρου, ὁ ὁποῖος, ὡς παρατηρεῖ ὁ Μητροπολίτης Ardeal καθηγητής Νικόλαος Niladin, δέν ἔγινε διά τῆς σπάθης τῶν βασιλέων, ἀλλά διά τοῦ κηρύγματος.

Κατά τήν μαρτυρίαν τοῦ Καισαρείας Εὐσεβίου, ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας φέρεται ὡς ὁ εὐαγγελιστής τοῦ κάτω Δουναβέως.

Δέν θά ἐνδιατρίψω εἰς τήν ἱστορίαν τῆς πρώτης χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Δακίας, εἰς τούς πρώτους μάρτυρας

καί εἰς τοὺς ἐντεῦθεν μετασχόντας εἰς τὰς Οἰκουμενικάς Συνόδους, τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν, τὴν τρίτην καί τὰς ἄλλας.

Ἡ σύζευξις λατινικότητος καί ἀνατολικοῦ χριστιανισμοῦ, μέ φιλοσοφικὴν ὑποδομὴν τὴν συνάντησιν τοῦ ἀριστοτελείου καί πλατωνικοῦ πνεύματος, μέ ἐπικράτησιν ὁμως τοῦ δευτέρου, συντελεῖται ἀπὸ τῆς κοινωνίας τῶν ρουμανικῶν χωρῶν μέ τὴν Κοινοπολιτείαν τοῦ Βυζαντίου, ὡς ἀποκαλεῖ προσφυῶς ὁ Obolensky τὴν αὐτοκρατορίαν, καί μάλιστα μέ τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.

Οἱ Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως, τῶν ὁποίων ἡ δικαιοδοσία ἐκτείνεται εἰς τὰς παραδουναβίους χώρας, διαδραματίζουν σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς Ὁρθοδοξίας καί τὴν διοργάνωσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

Ἡ ἴδρυσις ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Μπασσαράμπα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Καλλίστου τοῦ πρώτου τῶν δύο Μητροπόλεων Βλαχίας καί Μολδαβίας ὁδηγεῖ εἰς τὴν διοργάνωσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν γῆν τῆς Ρουμανίας.

Ὅταν κατελύθη τὸ Ἀνατολικὸν Κράτος, παρέμεινεν, ὅπως λέγει ὁ Νικόλαος Ιοργα, " μία περιοχὴ ὅπου διετηρήθη μία ἀπὸ τὰς ἰσχυροτέρας αὐθεντίας πού ἐκυριάρχησαν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος κατὰ τὴν διάρκειαν διαδοχικῶν πολιτισμῶν, ἤτοι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας".

Ἐπὶ τὰς νέας συνθήκας ἡ Ρουμανία ἀποβαίνει μία σπου-

δαία "μεταβυζαντινή" παρουσία μεταξύ Ἀνατολῆς καί Δύσεως. Ἐν συνεχεῖ ἐπικοινωνία μέ τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον-τό γνωστόν πλέον Φανάριον- ἀνανεώνει διαρκῶς, στηρίζει καί ἀξιοποιεῖ διά τῶν ἡγεμόνων της, τῶν φαναριωτῶν καί τῶν ἐπιφανῶν Ἱεραρχῶν της καί λογίων της τοῦς θησαυρούς τῆς Ὁρθοδοξίας πρός δύο κατευθύνσεις: ἀφ' ἑνός, διά τῆς παντοειδοῦς προστασίας της, προσφέρει μεγίστην ὑπηρεσίαν εἰς τάς ἀρχαίας ὀρθοδόξους ἐστίας τῆς Ἀνατολῆς, ἀφ' ἑτέρου δέ γίνεται ὁ διερμηνεὺς τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος εἰς τήν κεντρικῆν Εὐρώπην καί περαιτέρω.

Ἀπό τοῦ 16ου μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας ἀποβαίνει εἰς τόν τόπον τοῦτον ἡ ἐστία τῶν γραμμάτων, τῶν τεχνῶν καί ἐν γένει τῆς καλλιεργείας καί ἀναδεικνύεται εἰς ἓν τῶν σπουδαιότερων κέντρων τῆς καθόλου Ὁρθοδοξίας.

Ἀργότερον, διά τῆς αὐτοκεφαλοποιήσεως καί τῆς ἀναδείξεώς της εἰς Πατριαρχεῖον, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας παρουσιάζει μίαν νέαν ἀνθησιν εἰς τήν καλλιέργειαν καί ἔκφρασιν τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος καί εἰς τήν διαδραμάτισιν βασικοῦ ρόλου εἰς τάς διορθοδόξους καί διαχριστιανικὰς ἐξελίξεις, δι' αὐτῶν δέ γενικώτερον εἰς τάς πολιτιστικάς ἀνακατατάξεις ἐπί παγκοσμίου κλίματος.

Καί ἡ ἱστορία καί ἡ ἀνθησις μέ ἀδιάκοπον ἀνοδικήν πορείαν συνεχίζονται εἰς τάς ἡμέρας μας. Σήμερον ἡ Ρουμανική Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καί θεολογία προσφέρουν, ὡς εἶμαι εἰς θέσιν νά γνωρίζω ἐκ προσωπικῆς ἐμπειρίας, εἰς τήν Ὁρθοδοξίαν, τόν Χριστιανισμόν καί εὐρύτερον εἰς τάς πολιτιστικάς ἀξίας τῆς Εὐρώπης καί τοῦ κόσμου τήν μοναδικότητα.

τῆς ρουμανικῆς ὑπαρξιακῆς πνευματικῆς ἐμπειρίας καί σκέψεως.

Ἐν συμπεράσματι δυνάμεθα νά εἰπωμεν, ὅτι ὁ ρουμανικός πολιτιστικός χώρος διὰ τῆς Ὁρθοδοξίας κατέστη διὰ μέσου τῶν αἰώνων καί εἶναι ἓν εἶδος μετασχηματιστοῦ τῶν πνευματικῶν ρευμάτων ἐξ Ἀνατολῶν πρὸς Δύσµας καί τάνάπαλιν.

Ἐκ δυσμῶν, λόγῳ τῆς ἐγγενοῦς λατινικότητος, προσφέρει εἰς τὴν ἀνατολήν κατηγορήματα δυτικῆς σκέψεως, ἀπηλλαγμένα ὁµως πάσης σχολαστικῆς λατινικῆς νομοτελείας, ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ τοῦ Χριστοῦ καί τῇ ἐξ αὐτῆς ἐλευθερίᾳ τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, ὡς ἡ χριστιανικὴ αὕτη ἐλευθερία βιοῦται καί ἐκφράζεται ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ.

Ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσµάς, λόγῳ τῆς διατηρήσεως ἀναλλοιώτου τῆς Ὁρθοδοξίας, οὐχὶ ἀπλῶς ὡς ὁμολογίας, ἀλλ' εἰς τὴν διάστασιν αὐτῆς ὡς βιοθεωρίας καί κοσμοθεωρίας, εἶναι φορεὺς τῶν πολιτιστικῶν θησαυρῶν τῆς ἀνατολῆς, τοὺς ὁποίους, λόγῳ πάλιν τῶν ἐνυπαρχόντων εἰς τὴν ρουμανικὴν σκέψιν λατινικῶν στοιχείων, ἔχει τὴν ἰκανότητα νά ἐρμηνεῖ πρὸς δυσµάς κατὰ τρόπον δεκτικόν καί κατανοητόν ἀπὸ τὸν δυτικόν νοῦν.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τό φαινόμενον εἰς τὴν τελευταίαν ἀνάλυσίν του εἶναι θεολογικόν καί ἐμπίπτει εἰς τὴν περιπτώσιν τῆς οἰκουµενικῆς πατερικῆς θεολογίας, ἡ ὁποία προσλαμβάνει ὅλα τὰ πολιτιστικά στοιχεῖα, καί τὰ ἐπεξεργάζεται διὰ νά τὰ μεταμορφώσῃ καί νά τὰ ἀνακεφαλαιώσῃ εἰς μίαν ὑπερτάτην θεολογικὴν ἀξίαν."

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1.- AGHIORGOUSSIS (Maximos, Rev.): Applications of the Theme "Eikon Theou" (Image of God) according to Saint Basil the Great. Greek Orthodox Theol. Review 21, 3(1976)63-86.
- 2.- ΑΛΕΞΙΟΥ (Ἰω. Γ., Ἀρχιμ.): Κύριλλος καί Μεθόδιος οἱ Ἱεραπόστολοι. Ἀθήναι: "Ζωή", 1976, 160 σσ.
- 3.- ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ (Σ.): Ἀθηναγόρας Α' Οἰκουμενικός Πατριάρχης ὁ Ἡπειρώτης. Ἰωάννινα 1976, 543 σσ.
- 4.- ANDRESEN (Carl): Geschichte des Christentums. Bd. I: Von den Anfängen bis zur Hochscholastik. Stuttgart/Berlin/Köln/Mainz: W. Kohlhammer, 1975, 234 S.
- 5.- BEHR-SIGEL (Elisabeth): Le moine dans la ville. Alexandre Boukharev (1822-1871). Extrait de Rev. Hist. Spirit., 52 (1976)49-88.
- 6.- BULGAKOV (Sergius) (ed. by James PAIN and Nicolas ZERNOV): A Bulgakov Anthology (1871-1944). London: SPCK, 1976, 191pp.
- 7.- CONGAR (Y.): Le développement de l'évaluation ecclésiologique des Eglises non-catholiques. Rev. Droit Canon. XXV (1975)168-198.
- 8.- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (Θεοδ. Β.): Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι. Ἀθήναι 1975, 74 σσ.
- 9.- ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗ (Εὐαγγ. Γ., Πρωτοπρ.): Ἡ Λαμπίνη: Τό χωριό - ὀλοκαύτωμα - ὁ τοιχογραφημένος βυζαντινός ναός της. Ἀνάτ. ἐκ τοῦ περ. "Ἀμάθεια" τοῦ Νομοῦ Λασιθίου. Ἅγιος Νικόλαος Κρήτης, 1975, 44 σσ.
- 10.- ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ : Ἡ Ἁγία Πελαγία. Πέθυμνον 1974, 34 σσ.
- 11.- DUDKO (Dmitrij S.): Das Wort ist nicht gefesselt. (= "O naschem upovanii" + Anhang.) Mit einem Vorwort von Wladimir Maximow. Graz/Wien/Köln: Verlag Styria, 1976, 174 S.
- 12.- EVDOKIMOFF (Paul) - BOBRINSKOY (Boris) - TIMIADES (Emilianos): Aids for orientation on Lutheran/Eastern Orthodox Dialogue: On Icons, Liturgy, Theology. Lutheran World (LW) 23, 3(1976)166-179.
- 13.- FOLLIERI (E.): S. Ardomio martire in Tessaglia. Anal. Boll. XCIII(1975)313-348.
- 14.- FRIES (H.): Das Papsttum als Ökumenische Frage. Konzil und Papst. Festschrift H. Tüchle (KPFHT) (München 1975) 585-610.

- 15.- FUETER (Paul) - BRIA (Ion) - HARAKAS (Stanley): Orthodoxy: Modes of Spread and Survival. LW 23, 3(1976)180-199.
- 16.- GILL (J.): The sincerity of Bessarion the Unionist. Journ. Theol. Stud. XXVI(1975)377-392.
- 17.- GUILLAUMONT (A.): La conception du désert chez les moines d'Egypte. Rev. Hist. Rel. CLXXXVIII(1975)3-21.
- 18.- ΚΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ (Νεκταρίου, Ἀρχιμ.): Συνάντησις Ὁρθοδοξίας καί προφητισμοῦ εἰς τό Ζαΐρε. Θεσσαλονίκη 1976, 16 σ. (Ἀνάτ. ἐκ τῆς ΕΕΘΣΘ, τόμ. 20, σσ.147-164.) (With English summary.)
- 19.- KHODR (Mgr.): Perspectives de rencontre entre l'Orient et Rome. POC XXV, 1(1975)46-50.
- 20.- ΚΛΕΟΜΒΡΟΤΟΥ (Ἰακώβου, Μητροπολίτου Μυτιλήνης): Mytilena Sacra τόμ. 3ος: Ναοί, κειμήλια πόλεως Μυτιλήνης. Ἱστορία - Τέχνη. Θεσσαλονίκη 1976, 423 σσ.
- 21.- KONSTANTINIDES (Chrysostomos): Der Dialog zwischen Orthodoxen und Lutheranern. Ökum. Rund. 25, 4(1976)489-500.
- 22.- LEDIT (Joseph): Marie dans la liturgie de Byzance. Préface de Mgr. Albertus Martin. (Théol. Hist., 39.) Paris: Beauchesne, 1976, 368 p.
- 23.- LEIDL (A.): Die Verhandlungen über die Struktur eines Unionskonzils im XV. Jht. KPFHT, S. 247-276.
- 24.- LEMERLE (P.): Histoire de Byzance. (Coll. "Que sais-je?") Paris: Presses Univ. de France, 1975⁷ (= éd. 1943), 127 p.
- 25.- MAJESKA (G.P.): St. Sophia in the XIVth and XVth centuries. The Russian travellers on the relics. Dumbarton Oaks Papers XXVII(1973)69-87.
- 26.- ΜΑΤΣΟΥΚΑ (Νικολάου Α.): Τό πρόβλημα τοῦ κακοῦ. Δοκίμιον πατερικῆς θεολογίας. Θεσσαλονίκη 1976, 291 σσ.
- 27.- ΜΗΤΣΑΚΗ (Κ.): Τό φιλολογικόν ἔργο τοῦ Βασίλη Λαούρδα (1912-1971). Θεσσαλονίκη Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου (I.M.X.A.) (ἄρ. 169), 1976, 45 σσ.
- 28.- MIGNE (J.-P.): Patrologia latina (222 vol.) et graecolatina (168 vol.). Turnhout: Brepols I.G.P., 1976².
- 29.- MOOSDORF (D.): Symeon der Neue Theologe (+ 1022). Ein Mystiker der byzantinischen Kirche. "Erbe und Auftrag" (Beuron) LI(1975)458-467.

- 30.- MORAN (Neil K.): The Ordinary Chants of the Byzantine Mass, Vol. I (Investigations) and II (Critical Edition). (Hamburger Beiträge zur Musikwissenschaft, 12.) Hamburg: Karl Dieter Wagner, 1975, 100 S./pp., 215 S./pp., 21 facs.
- 31.- PARVEY (Constance): Loosening a patriarchal grip on the Churches? LW 23, 3(1976)226-229.
- 32.- ΠΑΣΑΔΑΙΟΥ (Ἀριστείδου): Ὁ Πατριαρχικός οἶκος τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Ἐθρόνου. Θεσσαλονίκη: I.M.X.A. (ἄρ. 157), 1976,
160 σσ., πίν.
- 33.- PATHIKULANGARA (V.): The sacrament of reconciliation and
the Thomas Christians. Eph. Liturg. LXXXIX(1975)294-301.
- 34.- SPIDLIK (Th.): L'Orient chrétien dans la patristique et
la spiritualité. Seminarium XV(1975)431-444.
- 35.- ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ (Μοναχοῦ Ἀγιορείτου): Κανονική θεώρησις τοῦ
ἡμερολογιακοῦ σχίσματος. Ἀθήναι 1976, 24 σσ.
- 36.- THON (Nikolaus): Die orthodoxen Kirchen in Geschichte
und Gegenwart, I. „Königsteiner Studien" 21(1975)129-160.
- 37.- IDEM : Theologie der Ikonenmalerei. Ibid., S. 56-79.
- 38.- ΤΡΕΜΠΕΛΑ (Π.Ν.): Οἱ λαϊκοί ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. ("Τό Βασίλειον
ἱεράτευμα".) Ἀθήναι: "Σωτήρ", 1976, 310 σσ.
- 39.- YIOULTSIS (Basile T.): La Personne en communion. Aspects
sociaux du Dogme. Thessalonique 1976, 15 p. (γαλλιστί).
- 40.- Askese und Mönchtum in der alte Kirche. Hrsg. von K.S.
FRANK. (Wege der Forschung, 409.) Darmstadt: Wissentsch.
Buchgesell., 1975, VI + 385 S.
- 41.- Breaking barriers. Nairobi 1975. Edited by David M. PATON.
London: S.P.C.K./ Grand Rapids (Michigan 49502): Wm. B.
Eerdmans, 1976, 411 pp.
- 42.- Μνήμη Κόντογλου. Δέκα χρόνια ἀπό τήν κοιμήσι του. Μέ εἰκό-
νες καί σχέδια τοῦ ἰδίου. Ἀθήναι: "Ἀστήρ", 1975, 335 σσ.
- 43.- (La) Théologie européenne par la Communauté Oecuménique
Mondiale. Cahier N° 8. Genève 1976, 157 p.